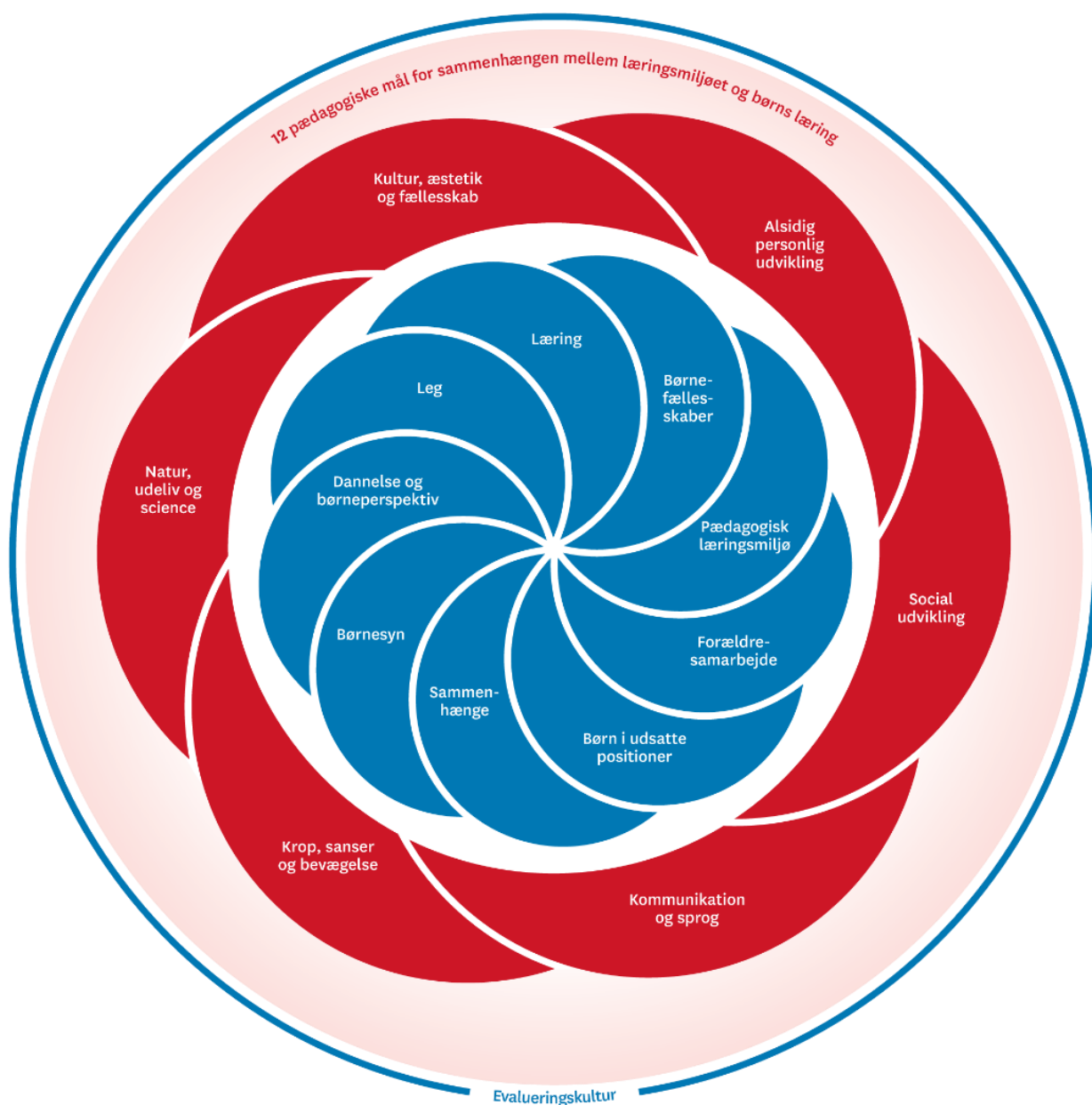


Virksomhedsplan med pædagogisk læreplan i Tivoliklyngen 2025



Indhold

Forord	4
Indledning	5
Klynge IBØ-B/Tivoliklyngen	5
.....	5
Tivoliklyngens Grundfortælling	6
Alle os der arbejder i Tivoliklyngen.....	7
Ledelsen.....	7
Medarbejdere.....	7
Pædagogisk personale	7
Køkkenmedarbejderne	8
Gårdmænd	8
Rengøring.....	8
Administration.....	8
Tværfaglige eksterne samarbejdspartnere	9
Vi er her for det samme.....	9
Børnene i Tivoliklyngen.....	9
Hvad er opgaven – vores formål?	9
Pædagogisk tilsyn	10
Konklusion på tilsynet	11
Pædagogiske mål.....	12
Medarbejderudvikling	12
Fælles pædagogiske principper	12
Nygrens omsorgsbegreb som analysemodel	12
SMTTE	13
TOPI.....	13
Systematisk sprogarbejde.....	13
Pædagogiske læreplaner før ”Den styrkede læreplan”	13
Faglige Fyrtårne	14
Ny styrket læreplan	14
Det fælles pædagogiske grundlag	15
Barnesynet	15
Dannelses- og børneperspektiv	15
Leg.....	16
Et bredt læringssyn	16
Børnefællesskaber	17

Pædagogisk læringsmiljø.....	17
Forældresamarbejdet.....	17
Børn i udsatte positioner.....	18
Sammenhæng ved børnehaveklassen.....	18
De seks læreplanstemaer	18
Alsidig personlig udvikling.....	19
Krop, sanser og bevægelse	22
Kultur, æstetik og fællesskab	24
Brede pædagogiske mål for sammenhæng mellem læringsmiljø og børns læring.....	25
Evalueringsdelen	26
Økonomi	27

Forord

Det pædagogiske arbejde i Tivoliklyngen tager overordnet set udgangspunkt i:

FN's børnekonvention: [Link til Børnekonventionen](#)

Dagtilbudsloven, afsnit II: [Link til Dagtilbudslov](#) og

Børne- og Ungdomsforvaltningens strategi, mål og politiske pejlemærker: [Link til Børne- og Ungdomsudvalgets strategi 2022-2025](#)

I foråret 2018 blev der vedtaget en ny dagtilbudslov om bl.a. styrket kvalitet i dagtilbud. Vi betegner til dagligt dette som "Den styrkede læreplan". I efteråret 2024 reviderede Folketinget Dagtilbudsloven således, at det fra januar 2025 ikke længere er et krav at have en skriftlig pædagogisk læreplan, ej heller en systematisk evaluering af den. Vi skal dog fortsat kunne fortælle om vores pædagogiske læringsmetodikker.

I Tivoliklyngen har vi valgt at samle vores læreplan, beskrivelsen af vores pædagogiske metodikker, i en samlet virksomhedsplan. Vi har valgt at bevare vores evalueringsmetodik. Dette beskrives sidst i denne virksomhedsplan.

Vi synliggør derved vores pædagogiske virke jf. dagtilbudslov, vores værdier, principper og pædagogiske metoder og vores læringssyn og strukturerede pædagogiske forløb.

I et afsnit for sig beskrives arbejdet med børn i udsatte positioner jf. §8 stk. 5.

Klyngens samarbejde med forældre og lokalsamfund fremgår også her og i et afsnit for sig defineres arbejdet med de kommende skolebørn.

Under hensyntagen til børnenes alder arbejder alle stuer med børnemiljøet, herunder det fysiske, psykiske og æstetiske og med inddragelse af børneperspektivet. Dette beskrives i et afsnit for sig.

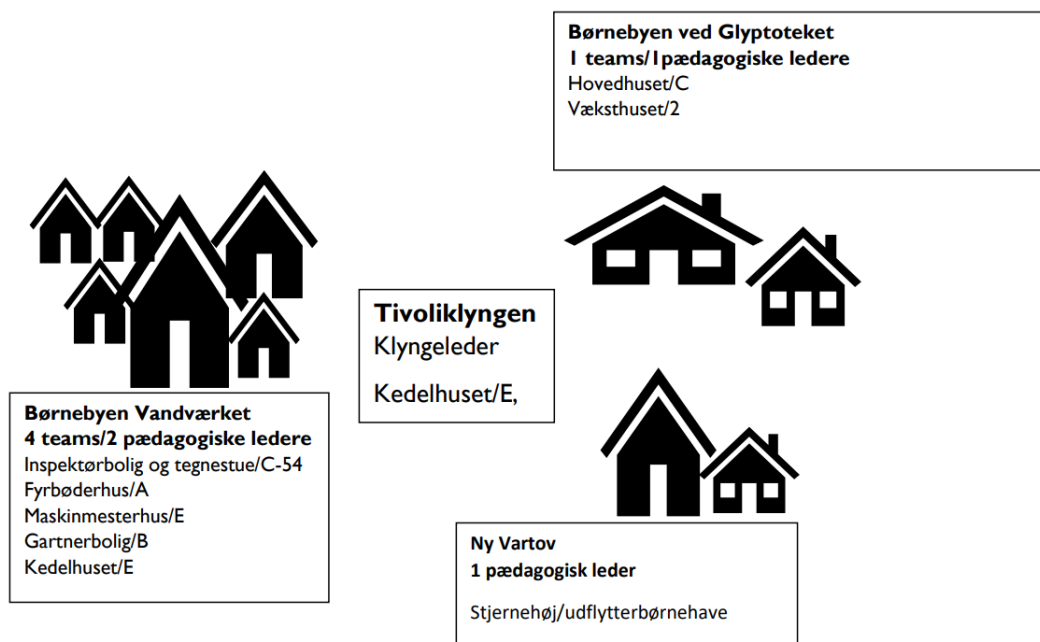
Dette er Tivoliklyngens skriftlige virksomhedsplan.

Klynge IBØ-B/Tivoliklyngen

Klyngen har åbent på hverdage mandag-fredag og i tidsrummet fra kl. 7.00-17.00.
Ny Vartov har døgnåbent og i hele ugen.

[Børnebyen Vandværkets hjemmeside](#)
[Den integrerede institution Ny Vartovs hjemmeside](#)
[Børnebyen ved Glyptotekets hjemmeside](#)

[Tivoliklyngen på Facebook](#) Midlertidigt lukket ned
[Børnebyen Vandværket på Facebook](#) Midlertidigt lukket ned
[Den Integrerede institution Vartov på Facebook](#)
[Tivoliklyngen på Instagram](#)
[Børnebyen Vandværket på Instagram](#)



Tivoliklyngens Grundfortælling

I Indre By - med Tivoli i sin midte og blandt Københavns kulturrigdom - danner institutionerne Børnebyen Vandværket, Børnebyen ved Glyptoteket og Ny Vartov - dag og for børnene i Ny Vartov - rammen om den daglige pasning, leg, læring, trivsel og udvikling for i alt 300 små børn.

I en mangfoldighed af dansk, multikulturel, international og normkritisk kultur, fordelt i 10 smukke huse med masser af plads, gode legepladser - og med byens puls uden for vores døre - byder vi hver dag velkommen til alle børn og voksne.

Alle børn er unikke. Hos os mødes man som den, man er - åbent, anerkendende, med omsorg og nærvær.

100 glade medarbejde – fra gårdmand, køkkenmedarbejder, pædagogisk personale til ledelse danner arbejdsfællesskab om kerneopgaven. Vi er her for børnenes skyld.

Med arbejdsglæde og samarbejde skaber vi dagligt et rigt børnemiljø, der rammesætter de bedste muligheder for trivsel, læring og udvikling hos det enkelte barn.

Med legen i centrum følger vi barnets spor.

Vores mangfoldighed skaber forståelse for forskellighed og respekt for hinanden. Vi skaber chancelighed for alle. At være en del af et fællesskab – det er vores styrke.

Tæt forældresamarbejde, godt arbejdsfællesskab og tydelig ledelse er fundamentet for børnenes hverdag.

Vi ved, hvad vi gør, vi er gode til det - og vi synes, det er dejligt at gå på arbejde.

Tivoliklyngen - demokratiske børnebyer - København i børnehøjde.

Alle os der arbejder i Tivoliklyngen

Ledelsen

Ledelsesteamet har i efteråret 2024 arbejdet med at få defineret såvel formålet med vores ledelsesarbejde samt dannelsen af vores mission med teamets samarbejde:

Vi ser at formålet med vores ledelsesarbejde er:

*At skabe trygge og nærværende børnemiljøer
gennem faglige og forpligtigende arbejdsfællesskaber således,
at det enkelte barn oplever sig betydningsfuld i et miljø
præget af glæde, nysgerrighed, leg og læring.*

Vores mission er:

*At være et ledelsesteam,
som er fælles om at lede klyngens institutioner,
dette med henblik på at skabe de bedste rammer for børns udvikling og trivsel.*

Ledelsen i Tivoliklyngen består af 4 pædagogiske ledere og en klyngeleder.

Hver leder har daglig ledelsesansvar for eget personaleteam bestående af afdelinger på mellem 4-7 stuer. Ledelsen samarbejder på tværs af egne enheder ud fra kompetencer og behov.

Dét at være pædagogiske leder medfører en række administrative, personaleledelsesmæssige opgaver, såsom administrering, registrering og tastning af personaletimeforbrug, ferie, sygdom og skamaplanlægning. Dertil kommer personaleledelse i form af ansættelsessamtaler, prøvetidssamtaler, sygesamtaler, MUS-samtaler samt deltagelse i tjenstlige samtaler. Ud over disse opgaver arbejder ledelsen i diverse råd og udvalg, forældreråd, forældrebestyrelse, forældremøder, MED-udvalget, TRIO-udvalg, køkkenudvalg, studerende-udvalg, tværfaglige teammøder, pædagogiske udviklingsrum mm.

Dertil er det de pædagogiske ledes opgave at deltage i stuemøder, lede teammøder i de enkelte afdelinger samt personalemøder.

At nå rundt om den brede opgaveportefølje kræver samarbejde, afklaring af kompetencer, organisering, systematisering og til stadighed opkvalificering.

Ledelsesteamets kompetencer er i afdækket ved hjælp af HBDI-profiler.

Det er klyngeleders arbejde at lede de pædagogiske ledere.

Klyngeleder er strategisk, økonomisk og administrativ leder og er overordnet ansvarlig for at samle alle tråde og sætte retning for organisationens virke.

Alle i ledelsen kan kontaktes via AULA for indskrevne forældre samt via mails og telefoner, oplyst på hjemmesiderne.

Medarbejdere

Pædagogisk personale

Det pædagogiske personale består af uddannede pædagoger, pædagogisk uddannede assistenter, uddannede pædagogmedhjælpere og uuddannede pædagogmedhjælpere.

Vi tilstræber som minimum at have én uddannet pædagog tilknyttet hver børnegruppe. Vi ønsker at have ansat 66% uddannede pædagogiske medarbejdere, hvilket har været målet fra Børne- og Ungdomsudvalgets, benævnt i tidligere strategi 2019-2021. Når vi medtæller vores pædagogiske assistenter som "uddannede", så når vi næste målet. Vi efteruddanner vores egne pædagogmedhjælpere samt understøtter "sporskifteuddannelse" og anden uddannelse for at medvirke til et øget antal uddannede pædagoger.

Udover de fastansatte pædagogiske medarbejdere har klyngen også fastansatte vikarer samt timelønnede vikarer, der bookes efter behov. I ekstraordinært belastede perioder med personalemangel er det muligt at indhente vikarer fra vikarbureau. Vi tilstræber at løse vores skemalægning med kendte voksne fra huset, afdelingen, enheden eller klyngen for at sikre tryghed for børnene, pædagogisk kvalitet samt økonomisk forsvarlig drift.

Forældrebestyrelsen har i efteråret 2021 godkendt princip for anvendelse af minimumsnormering, hvilket betyder, at minimumsnormeringen allerede fra årsskiftet 2021/2022 reelt er indført i klyngen og en god grundnormering sikrer derved børnene ekstra voksne til læring og trivsel hele dagen.

De pædagogiske medarbejders opgave er primært centreret om kerneopgaven. Som nævnt indledningsvis så refereres opgaven i Dagtilbudsloven.

Det pædagogiske personale skal i deres daglige virke kunne levere pædagogiske arbejde således, at vi lever op til lovgrundlaget, de politiske mål og visioner, klyngens egne mål og ikke mindst giver den omsorg og stimulering som alle børn grundlæggende har behov for, for at kunne trives og udvikle sig.

For at understøtte kerneopgaven skal det pædagogiske personale også levere fagligt dokumentationsarbejde i forhold til at sikre børnenes trivsel og udvikling. Læs mere i afsnit om "Fælles pædagogiske principper".

Det at drage daglig omsorg for andre menneskers børn kræver et godt forældresamarbejde. Det pædagogiske personale samtaler dagligt kort med stuens børns forældre, minimum én gang årligt ved en aftalt forældresamtale, en gang årligt på et forældrestuemøde (på dette møde drøftes der ikke enkelte børn, men stuen som helhed) og altid ved bekymringer for barnets trivsel og udvikling.

Medarbejderne deltager ugentligt i stuemøder. Enhederne afholder ugentligt informationsmøder, der afholdes personalemøder månedligt, en til to gange årligt er møderne fælles i klyngen. Alle møder har fokus på løsningen af kerneopgaven med tid og rum til videndeling og refleksion.

Det at repræsentere, eller lade sig repræsentere af andre på forældrerådsmøder, forældrebestyrelsesmøder, TRIO-møder, MED-møder og i udvalgsarbejde er også en del af det pædagogiske arbejde, hvor medarbejderne på skift indtræder i valgt repræsentantskab.

Køkkenmedarbejderne

Klyngens køkkenmedarbejdere er sammensat med forskelle kompetencer og uddannelser såsom Ernæringsassistent, Professionsbachelor i Ernæring og sundhed samt en uddannet kok. Vi har også ufaglærte køkkenmedarbejdere.

Køkkenmedarbejderne deltager i møder omkring pædagogiske måltider samt i projekter for opkvalificering af vores produktionskøkkener.

Gårdmænd

Klyngen gør brug af et eksternt gårdmandsfirma, hvor et team af gårdmænd dagligt supporterer os med vedligeholdelse af udearealer og alt andet forefaldende arbejde, der vedrører driften af bygningerne.

Rengøring

Københavns Kommune har eget rengøringsselskab, "Rengøringsfællesskabet", hvilket vi benytter os af. Vi har daglig, synlig rengøring fra tidlig morgen. Når de første børn og medarbejdere møder ind kl. 7.00, er rengøringsmedarbejderne allerede i fuld gang.

Administration

Al administrativ support varetages centralt i Område Indre by/Østerbro samt i KS/Koncernservice, der leverer administrativ service til kommunen. Klyngen har ikke eget sekretariat.

Tværfaglige eksterne samarbejdspartnere

Børne- og Ungdomsforvaltningen har en række tværfaglige medarbejdere ansat, hvis formål er at supportere i diverse sager, hvor klyngen behøver hjælp til at understøtte et barns trivsel og udvikling.

Psykologer, talepædagoger, socialrådgivere, sundhedsplejersker, støttepædagoger og pædagogiske konsulenter har deres faste gang i klyngen. Strukturen for de formelle møder med de tværfaglige eksperter revideres løbende. Vi vil i 2026 få en præsentation af en ny struktur.

Gennem omsorgsanalyse og ledelsesrefleksion iværksættes de vurderede bedste tiltag for det enkelte barn, dette efter drøftelse bl.a. med de tværfaglige eksperter, altid efter forældresamtykke og -inddragelse.

Vi er her for det samme

Alt, hvad alle medarbejdere i klyngen foretager sig, omhandler børnenes trivsel og udvikling.

Kerneopgaven er den samme for alle, nemlig at sikre og bidrage til børnenes trivsel og udvikling således, at børnene får de bedste muligheder i deres liv.

Børnene i Tivoliklyngen

Børnene i Tivoliklyngen kommer fra nær og fjern. Vores enheder ligger alle centralt og derfor vælger lokale så vel som pendlere fra omegnskommuner at have deres børn gående hos os. Ud over vores centrale placering omkring Tivoli er der andre forhold, der gør at vores børn ikke kun kommer fra Indre By:

Den integrerede institution Vartov dækker et særligt behov for familier, hvor forældrene arbejder aften og nat. Vartov er 1 ud af 2 døgnåbne dagtilbud i København.

Børnebyen Vandværket har 8 basispladser. Børn fra hele byen visiteres hertil og er pladserne benyttet til børn med et særligt støttebehov. Ny organisering for børnenes lokale placering i institutionen er undervejs grundet en politisk beslutning om ikke at segregere børn fra almenfællesskabet, i daglig tale "Mangfoldige børnefællesskaber".

Børnebyen Vandværket har en engelsk/international afdeling, der har samme pædagogiske grundlag som resten af klyngen, men hvor der udelukkende kommunikeres på engelsk til og omkring børnene. Der er kun 2 andre af denne type institutioner i hele København. Tilbuddet er målrettet forældre, der opholder sig i Danmark for at udføre et bestemt arbejde for en virksomhed eller ambassade på en midlertidig kontrakt.

Vores børne- og forældregruppe er mangfoldig og afspejler byen omkring os i køn, etnicitet, religion osv.

De fleste af vores børn lever helt almindelige børneliv med forældre og evt. søskende, de fleste i lejligheder. Nogle af vores børn oplever at have behov for særlige indsatser i kortere eller længerevarende tid. Nogle kæmper med sproglige udfordringer, andre motoriske. Nogle oplever at miste nogen, der står dem nær eller gennemlever forældrenes skilsmisse. Andre har medfødte støttebehov. Uanset hvad, så tilstræber vi os at møde det enkelte barn som et individ og understøtte den enkeltes behov ift. at udvikle sig, trives og være en del af mindre og større fællesskaber i vores vuggestuer og børnehaver.

Hvad er opgaven – vores formål?

Dagtilbudsloven definerer formålet med opgaven, se ovenstående link til dagtilbudsloven.

Ledelsen har defineret formålet med vores ledelsesarbejde således:

*At skabe trygge og nærværende børnemiljøer
gennem faglige og forpligtigende arbejdsfællesskaber således,
at det enkelte barn oplever sig betydningsfuld i et miljø
præget af glæde, nysgerrighed, leg og læring.*

Ledelsen sikrer dette gennem:

- Gode, sunde arbejdspladser med tydelige mål for pædagogikken, bæredygtighed i hele klyngen, udviklende læringsmiljøer for både voksne og børn og i en kultur, hvor ”How do we know” er et naturligt refleksivt rum.
- At være et ledelsesteam, som er fælles om at lede klyngens institutioner, dette med henblik på at skabe de bedste rammer for børns udvikling og trivsel.

Hver enkelt enhed defineret deres eget formål og det er samskrevet i institutionens grundfortælling, hvor alle medarbejdere og, i to af tre enheder i klyngen, forældre har været inddraget i processen. Formålet med at vælge en grundfortælling til dette er, at alle medarbejdere og interessenter let og omsætteligt kan beskrive arbejdet og arbejdspladsen. Disse 3 grundfortællinger hænger sammen med Tivoliklyngens grundfortælling, der kan læses i indledningen.

[Børnebyen Vandværkets Grundfortælling](#)
[Den integrerede daginstitution Ny Vartovs Grundfortælling](#)
[Børnebyen ved Glyptotekets Grundfortælling](#)

Pædagogisk tilsyn

Dagtilbudslovens beskriver kommunens forpligtigelse til at føre tilsyn med den pædagogiske kvalitet i daginstitutionerne. Også dette er revideret af Folketinget i efteråret 2024 og pt. afventer vi hvilken betydning dette får for vores kommune.

Indtil videre føres der pædagogisk tilsyn årligt fra en pædagogisk konsulent ansat i Børne- og Ungdomsforvaltningen. [Det pædagogiske tilsyn](#) består af et besøg på alle stuer i klyngens institutioner samt en grundig observation på minimum én af stuerne. Tilsynet drøftes efterfølgende i dialog med repræsentanter fra både forældreråd, medarbejdere og ledere og tilsynet følges op såvel internt i klyngen med fælles, årlige pædagogiske mål samt understøttes centralt fra via årlige målsamtaler mellem ledelse og områdechefniveau.



Observationerne foregår ud fra fælles, fastlagte kriterier/pejlemærker og vurderes ud fra fire kategorier, 1. Altid eller næsten altid/i høj grad, 2. Ofte/i nogen grad, 3. Af og til/i mindre grad, 4. Sjældent/i ringe grad eller slet ikke:

Samspil og relationer mellem børn og voksne

1. Det pædagogiske personale er opmærksomme og reagerer sensitivt på børnenes signaler.
2. Det pædagogiske personale spejler børnenes følelser ved hjælp af mimik, krop, lyde og ord.
3. Det pædagogiske personale er tilgængelige for børnene og tilbyder trøst og omsorg, når børnene er usikre, bange eller kede af det.
4. Det pædagogiske personale er nærværende og fordybet i samsillet med børnene.
5. Det pædagogiske personale bruger rutinesituationerne til at skabe stimulerende samspil, præget af nærvær, omsorg, ro og rytme.
6. Læringsmiljøet bærer præg af tydelig organisering, der skaber rammer for gode samspil og relationer mellem børn og voksne

Børnefællesskaber og leg

1. Det pædagogiske personale hjælper og guider børnene til at deltage i positive samspil med hinanden i forskellige børnefællesskaber.
2. Det pædagogiske personale er opmærksomme på og hjælper de børn, der ikke indgår i positive samspil og børnefællesskaber.
3. Det pædagogiske personale er aktive ift. at støtte og guide børnenes lege med hinanden i større eller mindre fællesskaber.
4. Der er balance mellem børneinitierede lege og voksenplanlagte lege, aktiviteter og rutinesituationer.
5. Det pædagogiske personale sikrer, at alle børn er aktive deltagere i pædagogiske aktiviteter, rutiner og opgaver.
6. De fysiske læringsmiljøer inviterer til forskellige former for leg og understøtter børns lyst til at lege, udforske og eksperimentere.

Sprog og bevægelse

1. Det pædagogiske personale agerer som sproglige rollemodeller for børnene
2. Det pædagogiske personale arbejder systematisk med sprogunderstøttende strategier gennem hele dagen.
3. Det pædagogiske personale agerer som rollemodeller ift. bevægelse og brug af kroppen
4. Sproglige og motoriske læringsmuligheder indtænkes i alle rutinesituationer
5. De fysiske læringsmiljøer ude og inde tilbyder børnene en bred vifte af **sproglige** læringsmuligheder og aktiviteter
6. De fysiske læringsmiljøer ude og inde tilbyder børnene en bred vifte af **kropslige** læringsmuligheder og aktiviteter

Øvrige pejlemærker

Udover de tre observationsemner vurderes institutionen også på:

- Forældresamarbejdet
- Sammenhæng i overgange
- Evalueringskultur

Disse emner belyses i en grundig dialogrunde med deltagelse af forældrerepræsentant fra forældreråd eller -bestyrelse, medarbejderrepræsentanter, pædagogiske ledere og klyngeleder og foregår efter konsulentens observationer.

Konklusion på tilsynet

Den pædagogiske konsulent konkluderer og kategoriserer ud fra sine observationer en bedømmelse af klyngens pædagogiske standpunkt. Vurderingen deles ind i:

- Vedligehold (tidligere kaldet grøn kategori) – vi fortsætter den gode praksis
- Justeret indsats (tidligere kaldet gul kategori) – vi fortsætter den gode praksis og foretager nødvendig justering
- Ændret indsats (orange) - vi skal ændre praksis efter konkrete anvisninger

- Ny indsats (tidligere kaldet rød kategori) - vi skal gøre noget væsentligt andet efter konkrete anvisninger – vi laver en handleplan og holder øget fokus

Rapporterne taler ind i en ønsket kvalitetsudvikling og kan ikke sammenlignes med en ”Smiley-rapport”.

I et opsamlende møde mellem konsulent, ledere og medarbejderrepræsentanter gennemgås anvisninger med uddybende kommentarer fra pædagogisk konsulent.

Pædagogiske mål

På baggrund af anvisningerne i tilsynet udarbejder Tivoliklyngen fælles pædagogiske mål for årets kommende pædagogiske arbejde.

Medarbejderudvikling

Hvert år afholdes medarbejderudviklingssamtale med alle medarbejder i klyngen.

Omdrejningspunktet i samtalen vil være klyngens pædagogiske mål således, at den enkelte medarbejder forholder sig til egen indsats og kompetencer på området.

Fælles pædagogiske principper

I Tivoliklyngen har vi et fælles omsorgsprincip defineret ud fra teorien om Nygrens professionelle omsorgsbegreb:

”Pædagogen/pædagogiske medarbejdere i Tivoliklyngen skal bidrage til at barnet fysisk, psykisk og socialt bliver kvalificeret til at leve et meningsfuldt liv som en selvstændig og aktiv person inden for den kultur, som barnet ønsker at tilhøre i det pågældende samfund.”

Nygren arbejder med 3 hovedtyper af omsorgsvirksomhed, hvilke vi klyngen forpligter vores pædagogiske arbejde til:

Behovsomsorg

Målet for ren behovsomsorg er at bidrage til at barnets væsentlige behov bliver tilfredsstillet på de for barnets hensigtsmæssige tidspunkter.

Den rene behovsomsorg handler om at bidrage til at tilfredsstillе behov som barnet har fra fødslen eller allerede har udviklet. Det er f.eks. behov for søvn, mad, drikke, nærhed og samhørighed.

Udviklingsomsorg

Målet for ren udviklingsomsorg er at bidrage til at barnet udvikler sig socialt, kognitivt, fysisk og motorisk.

Den rene udviklingsomsorg handler om at bidrage aktivt til ovenstående udviklingsperspektiver. Det er f.eks. at stimulere og motivere barnet til de virksomheder, som bidrager til social, kognitiv, fysisk og motorisk udvikling.

Opdragelsesomsorg

Målet for ren opdragelsesomsorg er at bidrage til at barnet gennem egne virksomheder og på socialt accepterende måder selv bliver i stand til at tilfredsstillе socialt accepterede behov.

Den rene opdragelsesomsorg handler om at bidrage til, at barnet udvikler socialt accepterede motiver og mål og en klar ideologi hos barnet.

Nygren's omsorgsbegreb som analysemodel

Med denne teoretiske forståelse for øje analyserer det pædagogiske personale på bekymringer, tegn og sammenhænge hos et barn i mistrivsel.

Analyseskemaet drøftes med nærmeste leder. Nærmeste leder medtager analyse og egen refleksion til sparring med klyngens tværfaglige ressourceeksperter. Analysen lægger også grundlaget for det videre samarbejde med barnets forældre.

Du kan læse mere om, hvordan vi arbejder med omsorgsbegrebet som analysemodel her:

[Omsorgsprincippet i Tivoliklyngen](#)

SMTTE

SMTTE er en levende model, der kan bruges til alt fra handleplaner til udviklingsarbejde i organisationen. De fem elementer, der arbejdes med i SMTTE-modellen, er følgende:

- Sammenhæng – hvorfor vil vi? Hvad er vilkårene? Hvad vil vi arbejde med?
- Mål – hvad vil vi? Hvad vil vi gerne opnå?
- Tiltag – hvordan gør vi? Hvad vil vi gøre for at opnå målet? Metodeovervejelser?
- Tegn – hvad ser vi efter for at kunne vurdere, om vi har nået målet?
- Evaluering – Nåede vi målet og hvad fik vi ud af det? Dokumentations overvejelser?

Du kan se modellen her: [SMTTE-modellens elementer og refleksionsspørgsmål](#)

TOPI

To gange årligt skal medarbejderne gennemgå alle børns trivsel via TOPI (Tidlig OPsporing og Indsats). TOPI er et elektronisk lukket system, der tilgås og rettighedsstyres via AULA/Hjernen og Hjertet. Tidlig indsats for børn i mistrivsel højner børnenes trivsel og udvikling. Hvis et barn ikke er i trivsel, bruger vi Nygrens Omsorgsanalyse til at vurdere hvilke justeringer, der skal til i vores lege-, lærings- og børnemiljø. Hvis et barn er i decideret mistrivsel, udarbejdes der ligeledes en handleplan i SMTTE. Forældre involveres altid i, hvordan deres barns trivsel opleves i vores dagtilbud.

Læs mere om modellen her: [Forældrepejce om TOPI](#)

Systematisk sprogarbejde

Børnene sprogtastes ved hjælp af Rambøll Sprog og er der bekymringer for et barns sproglige udvikling, så udarbejdes der en udviklingsplan for at understøtte barnet i den pædagogiske praksis i en SMTTE-model evt. suppleret af en omsorgsanalyse (Nygren).

Alle medarbejdere i klyngen blev uddannet i 2019 og uddannes igen i 2024 til en udvidet teoretisk og praktisk sprogforståelse. At højne sprogpædagogikken i kommunernes intuitioner er en politisk prioritering, dette for at understøtte det enkelte barns udviklingsmuligheder og senere uddannelsesmuligheder. Klyngen har Sprogambassadører, særligt uddannede pædagoger inden for sprogtestning og sprogpædagogik, der oplærer og vejleder kolleger i arbejdet.

[Klyngen har et fælles defineret Sprogprincip.](#)

Pædagogiske læreplaner før "Den styrkede læreplan"

Læreplanstemaerne er gennem årene meget fint integreret i den pædagogiske praksis i vores klynge. Alle huse og stuer har på forskellig vis sikret sig at komme rundt om alle 6 læreplanstemaer året igennem, nogen via et årshjul, andre via temaer, der optog pædagogerne ud fra det, der var behov for i børnegruppen, eller dét som børnene var optaget af.

Fælles for klyngen var, at alle skulle rundt om alle 6 læreplanstemaer året igennem, to temaer i januar-marts måned, to temaer i april-juni måned og igen to temaer i september-november måned. Det stod stuerne frit for, hvilke pædagogiske projekter de gennemførte. Projekterne kunne være alt fra et måltid, et kig på juleudstillingen i byen, besøg i zoo, et rytmikforløb, såning af ærter eller affaldssortering. Alle projekter skulle nedfældes i en SMTTE-model.

Nogle forløb blev synliggjort for forældrene via intranettet, billedokumentation, dagbøger, SMTTE og tags på de forskellige læreplanstemaer. Andre forløb blev dokumenteret via plancher og billeder med tekst i børnehøjde eller synlige tiltag, f.eks. såning af ærter.

Klyngen er dannet af to sammenlagte klynger i 2016. Enhedernes værdier og metodikker er medbragt og udviklet i ny klynge.

Faglige Fyrtårne

Klyngen har et pædagogisk udvalg bestående af pædagog fra hvert team i hver enhed. Disse pædagoger betegnes som "Faglige Fyrtårne" og de uddannes internt i kommunen og opgraderes løbende i nyeste pædagogiske, teoretiske viden bl.a. via deltagelse på årlige pædagogiske konferencer. Fyrtårnene ledes af klyngeleder og på udvalgsmøder året igennem planlægges og evalueres klyngens samlede pædagogiske arbejde i forhold til mål og aftaler. Fyrtårnene arbejder tæt sammen med deres pædagogiske ledere og bidrager med at understøtte de aftalte pædagogiske tiltag via daglig sparring til kolleger og oplæg til personalemøder.

Ny styrket læreplan

I Tivoliklyngen har vi medtaget vores tidligere systematik og implementerede metoder til den nye fælles styrkede læreplan. For fastholdelse af faglig refleksion udarbejdes fortsat som minimum SMTTE-modeller, 2 stk., 3 gange årligt, og meget gerne på alle 6 læreplanstemaer, på alle stuer, huse eller teams, som beskrevet ovenfor. Ønsket er, at vi bliver så dygtige, at vi på baggrund af den tilgængelige data, bl.a. sprogvurderinger og TOPI, udarbejder en plan for indholdet af det årlige/månedlige/ugentlige/daglige pædagogiske handling – således, at vi altid tager udgangspunkt i barnets/børnenes behov i vores pædagogiske handlinger og hverdag.

Baseret på vores tilsyn har vi et overordnet tema, som vi arbejder med som organisation – fra forældrebestyrelse og MED og helt ud til børnene på stuerne.

Du kan læse mere om årets fælles pædagogiske mål her. (2025-målene er under udarbejdelse).

De Faglige Fyrtårne har i nov. 2021 drøftet et ønske om en fast, fælles tematiseret pædagogisk årsplan i klyngen. Der er et stort ønske fra medarbejderne om at arbejde tematiseret. Samtidig er der fortsat generelt et ønske om en stor grad af metodefrihed for de enkelte grupper eller afdeling, hvorfor vi for nu fortsætter med at se forskellige pædagogiske hverdage på de forskellige stuer og afdelinger.

I vores pædagogiske praksis tæt på børnene giver det mening, at medarbejderne omkring børnene følger det som børnene er optaget af og/eller børnenes næste udviklingszone. Er børnene f.eks. meget optagede af sanglege og samtidig udviser et behov for at udvide deres ordforråd og udvikle deres evne til at fordybe sig, så er det op til medarbejderne at tilrettelægge pædagogik, leg og aktiviteter i børnegruppen så dette understøttes og samtidig sætte sig mål, reflektere og evaluere på de forskellige forløb knyttet op til læreplanstemaerne. Vi bruger SMTTE-modellen til alt fra planlægning til evaluering af dette.

Med den nye styrkede læreplan søger vi at få legen i centrum via pædagogiske lege og et pædagogisk fokus i alt, hvad vi foretager os dagen igennem. Vi søger at bevidstgøre os om vores positionering, at følge barnets spor og barnets intentioner – at gå ved siden af barnet for at støtte og opmuntrer til leg og kreativitet – og endelig at gå foran børnegruppen via strukturerede pædagogiske forløb, hvor vi målrette ønsker at tilbyde børnene en bestemt oplevelse og læring.

Vi har fokus på ledelse/selvledelse af pædagogikken, dette gennem strukturering og organisering. Vi tilstræber at have børnene med i alle dagligdags rutiner såsom f.eks. at hente maden til vores frokost og på denne vis skabe læring gennem hele dagen.

Vi har med forældrebestyrelsens vedtagne princip for anvendelse af minimumsnormeringen således, at børnenes læring og trivsel sikres hele dagen bundet os op på, at vi skaber et så ensartet timeforbrug som muligt såvel formiddag som eftermiddag og herved gode pædagogiske, inspirerende og afvekslende aktiviteter dagen igennem.

Vores nye styrkede læreplan er udarbejdet med afsæt i vejledningen fra Dansk Center For Undervisningsmiljø (DCUM). Med referencer til teksten i lov om læreplaner uddyber vi læreplanen med Tivoliklyngens fælles pædagogiske grundlag og praksisfortællinger fra vores enheder. I afsnittet om læreplanstemaer belyses dette for henholdsvis de 0-2-årige børn og 3-6-årige børn.

Det fælles pædagogiske grundlag

Barnesyntet

”Det at være barn har en værdi i sig selv. Børn har ret til at være børn, til at være forskellige og udvikle sig i forskelligt tempo.”

I Tivoliklyngen lægger vi stor vægt på denne værdi, hvilket man også kan læse i vores Grundfortælling:

*”I en mangfoldighed af dansk, multikulturel, international og normkritisk kultur... byder vi hver dag velkommen til alle børn og voksne.
Alle børn er unikke. Hos os mødes man som den, man er - åbent, anerkendende, med omsorg og nærvær.”*

For alle aldersgrupper betyder det, at man ”mødes som den, man er”, at vi søger at være normkritiske og åbne i vores tilgang til individet på en måde, hvor køn, etnicitet, nationalitet osv. ikke betyder, at vi har specifikke forventninger til barnets personlighed, relationer, yndlingslege eller andet. Barnet har ret til at udfolde sig og udtrykke sig, som det trives bedst. Det betyder, at vi som voksne omkring børnene arbejder aktivt med ikke at lægge for mange af vores egne værdier og normer over på barnet – vi lader vores habitus blive derhjemme og søger at møde barnet nysgerrigt og åbent og lægger vægt på at følge deres spor og lade dem inspirere os.

For at blive behandlet ligeværdigt skal man ikke nødvendigvis behandles ens. Det vigtigste er, at man som barn bliver mødt i egne behov og samtidigt tilbydes tilpassede læringsmuligheder.

Dannelses- og børneperspektiv

”Børn skal høres og tages alvorligt. Dagtilbuddet skal invitere barnet til at være aktivt deltagende og gennem medbestemmelse og medansvar give dem en forståelse for og oplevelse med demokrati.”

I Tivoliklyngen er det vigtigt, at børnene oplever at de ses og høres, og at de ved, at de kan være med til at påvirke deres dag med gode ideer til leg og aktiviteter.

Vi arbejder med barnets demokratiforståelse ved at stille valg, når der er reelle valg. Og dermed også undlade at give valg, hvis valget reelt ikke er der. F.eks. kan dagen tilrettelægges på en måde, hvor der tilbydes 2-3 aktiviteter til gruppen, som børnene derefter vælger sig ind på (for de større børn).

Vi tilstræber at alle stuer inddeler børnene i mindre grupper, der således hver dag tilbydes tilrettelagte aktiviteter ud fra en ugeplan. I disse tilfælde så kan aktiviteterne/legene være tilrettelagt af de voksne ud fra dét behov for læring, som de ser hos gruppen eller de kan være børneinitierede som frie lege, hvor de voksne kobler sig på legene og leger med, samtidig med at de hjælper børnene ind og ud af legen.

I begge tilfælde kan dette styrke barnets oplevelse af demokrati, at man selv kan tage stilling til, hvem man har lyst til at lege med og hvornår.

Som alternativ til denne form for tilrettelæggelse er der også dage, hvor personalet har planlagt fælles aktivitet/leg for den samlede gruppe eller i mindre grupper baseret på, hvad de ser at børnegruppen har behov for, for at trives og udvikler sig optimalt f.eks. ift. deres sociale relationer eller sprog. Her er det vigtigt, at den voksne ikke giver valg, hvis det ikke er muligt. Hvad end barnet er 1½ eller 5 år, så spørger vi ikke barnet ”vil du med mig”, hvis det ikke er et valg barnet skal træffe. Hvis vi i forvejen har besluttet hvilke børn, der skal være hvor, så underkender vi dem og deres stemme ved at spørge og så gøre det modsatte af dét, de svarer.

Samlinger i mindre grupper bruges aktivt i hele klyngen, dette som en metode til at høre børnenes stemmer – både i vuggestuerne og børnehaverne. Enten måske ved at barnet i børnehaven kan fortælle om en oplevelse, det har haft, eller måske det lille vuggestuebarn aktivt vælger den sang, som alle skal synge sammen. Samlingerne planlægges oftest i de mindre børnegrupper.

Til eksempel holdes der årligt FN-fest i børnehaven og den engelske afdeling i Børnebyen Vandværket med fokus på børns rettigheder f.eks. ytringsfrihed, retten til privatliv og retten til at lege – på en måde, som er passende for aldersgruppen. Vi læser historier, laver forskellige aktiviteter og lege og taler om, hvad der er vigtigt for børnene. Samtidig fokuseres der på den brede kulturelle mangfoldighed – vi smager sammen på verden, taler om, hvor vi stammer fra m.m.

I det pædagogiske arbejde med dannelse og børneperspektiv er det meget vigtigt, at vi positionerer os bevidst i forhold til barnet og anerkender, at vi er rollemodeller for børnene. Vores tilgang til andre mennesker, den måde vi taler om og med hinanden og den måde vi kommunikerer med vores kropssprog, tager børne til sig.

Det er vigtigt, at vi - lige som at vi lytter til børnenes stemmer og følger deres spor og interesser – iagttager vores pædagogiske tilbud ud fra børnenes perspektiv, at vi nysgerrig går på opdagelse i børnehøjde både mentalt og fysisk og ser på vores lege- lærings- og børnemiljø.

Leg

”Legen har værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af dagtilbuddet.”

I Tivoliklyngen er leg vigtig – leg kan både være det spontant opståede for et enkelt barn eller en gruppe af børn eller det kan være den leg, som den voksne har igangsat for at arbejde med noget særligt eller styrke en specifik relation. I alle enheder i klyngen søger vi at have en balance imellem børne- og vokseninitierede lege og aktiviteter.

De er afgørende for børnenes leg, at den voksne deltager aktivt når børnene leger parallelle lege eller med hinanden. De voksne kan aktivt understøtte børnenes engagement i legen ved at deltage ligeværdigt og hjælpe børnene videre, hvis de bliver uvenner eller går i stå i deres leg.

Legen fungerer som en arena for personlig, følelsesmæssig og relationel udvikling for barnet og er samtidig med til at styrke barnets kommunikative kompetencer – verbalt såvel som nonverbalt.

Et bredt læringssyn

”Læring sker hele dagen - gennem leg, socialt samspil, hverdagens rutiner og planlagte aktiviteter. Det pædagogiske læringsmiljø skal spænde bredt og understøtte børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring.”

I Tivoliklyngen arbejder vi meget aktivt med barnets selvhjulpethed fra en meget tidlig alder. Det ergonomiske perspektiv for de voksne er en sidegevinst af den primære grund til, at vi hjælper børnene med at kunne selv.

Det er vores overbevisning, at vi aktivt tager læringsmuligheder fra børnene, når vi gør ting for dem, som de selv kan helt eller delvist med støtte fra os voksne. For os er selvhjulpethed en af nøglerne til læring:

- Selv at kunne starte en leg eller invitere sig selv ind i en leg.
- Selv kunne håndtere en uoverensstemmelse/konflikt og blive venner igen
- Selv at kunne tage tøj af og på, øse op på en tallerken og hjælpe med at rydde op, feje og vaske borde.
- Selv at få ideer til sjove og spændende ting med kan lave med sine kammerater og de voksne i vuggestuen eller børnehaven.

For os sker læring for barnet i legen, i aktiviteten og i relationen med andre børn og de voksne. I et dagtilbud er dagen sammensat af rutiner som aktiviteter, ture, fri leg, samling, måltider, skiftning, putning, leg på legepladsen, overtøj af/på, leg i mindre grupper, oprydning m.m. som alle rummer uanede læringsmuligheder for det enkelte barn afhængigt af, hvor barnet er i sin udvikling og hvordan barnet trives.

Børnefællesskaber

Leg, dannelse og sociale fællesskaber sker i samspil med de øvrige børn og voksne.

Børnefællesskabet har en afgørende betydning for, hvilke erfaringer det enkelte barn gør sig i dagtilbuddet.

Dette efterleves i Tivoliklyngens enheder hver dag og på mange forskellige måder.

Vi arbejder med venskabsmakker, når nye starter i børnehaven, vi tager til fødselsdage hos hinanden, når lejligheden byder sig, vi arbejder med fællesskaber i spisegrupperne, fælleslege, fællesidentitet på stuerne og vi arbejder med "Fri for Mobberi", læs mere hérom: [Fri for mobberi](#)

Pædagogisk læringsmiljø

Det pædagogiske personale er ansvarlige for at skabe pædagogiske læringsmiljøer, der fører børnene videre i deres social, emotionelle og kognitive udvikling.

I Tivoliklyngen arbejder vi altid bevidst med at skabe læringszoner i børnenes fysiske miljø. Vi tilstræber at "sætte rummet", således, at der skabes så mange som mulige legemiljøer, der kan stimulere og udvikle børnenes leg til læring. Vi rydder ikke kun op, vi gør klar til de næste lege, når vi rydder op.

Ved vores bevidste indretning viser vi mulighederne og med vores deltagelse skaber vi retningen.

Forældresamarbejdet

Tivoliklyngen tilstræber naturligvis et godt forældresamarbejde, hvor forældrene jf. lovgrundlag har indflydelse og hvor forældrene ses som eksperter på egne børn.

I Tivoliklyngen taler vi ikke om "Indkøring" af nye børn men "Modtagelse" af nye børn og familier. Inden for de første 3 måneder, så tilbydes nye familier en modtagelsessamtale, hvor vi samtaler om opstarten og forventningsafstemmer i forhold til forældrepartnerskabet.

Som et led i at forbedre forældrepartnerskabet har vi i Tivoliklyngen aftalt, at der skal tilbydes en årlig forældresamtale med alle forældre.

Hvert forår afholdes der forældremøder på stuerne, hvor det pædagogiske personale byder ind og fortæller om hverdagen. Sammen med dette møde afholdes det fælles forældremøde med valg til forældrebestyrelse og forældreråd.

Vi skaber også samarbejde med en årlig sommerfest, en FN-fest i børnehaven eller en plante/så-dag i vuggestuen eller andet, der kan styrke fællesskabet.

Børn i udsatte positioner

Klyngens enheder skal kunne understøtte børn i udsatte positioner, således, at disse børn udfordres og oplever mestring. De voksne skal med positive forventninger til børn i udsatte positioner sørge for, at de er og bliver en betydningsfuld del af fællesskabet.

Tivoliklyngen er meget bevidst om at kunne rumme alle børn.

Som beskrevet tidligere, så modtager vi børn med milde handicaps/basisbørn i en del af klyngen.

Børnene ses som en ressource i det samlede børnebillede og vi er vant til at se barnets intention og understøtte dette.

Også som beskrevet tidligere, så har vi et omsorgsprincip, hvilket betyder at vi forstår at børn – her i afsnittet børn i udsatte positioner – skal have deres omsorgsbehov dækket for at kunne trives og udvikle sig optimalt.

Når et barn opleves at være i en udsat position, så analyserer vi dets behov via vores princip og procedure herfor. Derefter er vi måske blevet meget klogere på, hvad vi skal tilbyde barnet for bedre trivsel. Det kunne være en særlig aktivitet i en mindre børnegruppe og med kammerater, der kan profitere af de samme pædagogiske muligheder.

Vi deler ofte børnene op i mindre grupper for på denne vis at understøtte børn i udsatte positioner. Vi sørger for små succesfulde sejre til vores udsatte børn bl.a. ved at benævne sejrene. Metodikken kan f.eks. være fra "Fri for Mobberi" eller vores viden om vigtigheden af anerkende at benævne konkrete små mestrings-sejre.

I børnehaven er de voksne meget bevidste om at dele rollerne mellem sig på legepladsen således, at der er omsorgsvoksne til f.eks. at varetage behovet hos børn i udsatte positioner, modsat f.eks. voksne med mere praktiske roller.

Sammenhæng ved børnehaveklassen

Som alle klynger i kommunen, så har også Tivoliklyngen et formaliseret samarbejde med én skole.

Den Classenske Legatskole på Vester Voldgade er vores "naturlige" samarbejdspartner.

Klyngen leverer dog børn til rigtig mange forskellige skoler, hvorfor det ikke er muligt at besøge alle disse skoler. Det er ofte således, at familier i Indre By hen mod barnets skolealder prioriterer at flytte lidt uden for byen. Måske derfor besluttet ofte kort før skolegang, hvilken skole, barnet skal starte i.

Hvert år etableres besøg på Den Classenske skole med de børn, der snart skal i skole. Skolen arbejder fra 2025 med en "Overgangspædagog", der etablerer kontakt til børnehave-grupperne for besøg op til skolestart.

De kommende skolebørn samles altid i børnehavens sidste måneder med aktiviteter direkte målrettet til deres kommende skolestart. Vi træner ikke skole, og vi kalder dem ikke "kommende skolebørn". Det er vigtigt for os, at vi forstår, at skolen tager sig af undervisningen – vi gør børnene klar til at kunne trives i fritidsdelen og i særdeleshed i frikvarteret.

Vi sikrer os, at alle børnene er parate til at komme videre med de færdigheder, som dette fordrer.

Klyngen har et fælles princip for arbejdet med de ældste børnehavebørn.

De seks læreplanstemaer

Den pædagogiske læreplan skal beskrive, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børnenes brede læring indenfor og på tværs af de seks læreplanstemaer. For hvert tema er der opstillet to pædagogiske læringsmål. De skal understøtte sammenhænge mellem det organiserede læringsmiljø og børnenes læring og udvikling. Det vil sige, at de pædagogiske mål kan fungere som en pejling af børnenes læring i børnefællesskabet på baggrund af det læringsmiljø, børnene tilbydes.

Der er i loven ikke opstillet specifikke mål for, hvad børnene skal lære, mens de går hos os. Det skal dog fremgå af vores pædagogiske læreplan, hvordan vi skaber et pædagogisk læringsmiljø, der understøtter børnenes læring indenfor og på tværs af de seks læreplanstemaer og de mål der er sat for hver af disse.

Vi ikke er forpligtet til at opstille lokale mål for børnegruppernes læring, men skal beskrive de pædagogiske metoder og aktiviteter, som dagtilbuddet vil gøre brug af for at understøtte ovenstående. I afsnittet "Fælles pædagogiske principper" har vi beskrevet vores metodik – i gennemgangen af de 6 læreplanstemaer herunder vil vi underbygge den fastsatte beskrivelse af temaet plus de pædagogiske mål med beskrivelse af, hvad det betyder for vuggestuebørn, børnehalebørn og børn i udsatte positioner med eksempler og praksisfortællinger fra vores enheder.

Alsidig personlig udvikling

Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.

De pædagogiske mål for læreplansteamet

1. *Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af bl.a. alder, køn samt social og kulturel baggrund.*
2. *Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.*

For vuggestuebørn i vores klynge betyder det at:

At vi – samtidig med at vi yder omsorg for det lille barn – anerkender barnets nærmeste zone for udvikling og tilskynder barnets udvikling. Vi hjælper det lille barn med at sætte ord på sin oplevelses- og følelsesverden og lader ikke barnets køn afgøre om han/hun kan være ked af det, modig, sej, stor eller lille.

For det lille barn er tilknytningen til medarbejderne centrum for relationsdannelsen mellem børnene i fællesskabet og dermed afgørende for barnets relationsdannelse. Det lille barn lege ikke sammen med, men leger ved siden af og i takt med. Den voksne bygger broen mellem børnene og definerer fællesskabet. I takt med at barnet bliver større understøttes de spirende relationer børnene imellem på kryds og tværs af alder, køn, social og kulturel baggrund.

Vi arbejder målrettet med selvhjulpenhed fra barnet er helt lille for at understøtte oplevelsen af at kunne noget og være en del af noget større.

For børnehalebørn i vores klynge betyder det at:

At børnehalebarnet fortsat har behov for at blive støttet i sin relationsdannelse, at få sat ord på sin verden og selvhjulpenhed. I takt med at barnet bliver større, arbejdes der også med at turde, at prøve nyt, at være fejlmodig og deltage, hvad end det gælder deltagelse i leg og aktiviteter eller tilknytningen til andre – børn såvel som de voksne.

Eksempel fra vores praksis (Børnehave)

”I dag har vi haft børnemøde i børnehaven. Vi skulle finde på ting, vi kan lave i de kommende måneder, og det ville vi meget gerne have børnene med til at vælge, så vi kunne tage udgangspunkt i deres interesser og give dem medbestemmelse. Der er kommet mange forskellige og gode forslag til emner vi skal arbejde med det næste stykke tid, f.eks. drager, tegninger og brandbiler.”

Social udvikling

Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed. Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal-og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.

De pædagogiske mål for læreplansteamet

1. *Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.*
2. *Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource og som bidrager til demokratisk dannelse.*

For vuggestuebørn i vores klynge betyder det at:

Selvom man er lille og stadig i fuld gang med at blive til sig selv, så bliver man gradvist en del af noget større. Det lille barn trives bedst i en lille gruppe og derfor deler vi typisk vores grupper op i mindre lege og aktivitets grupper i løbet af dagen. På den måde sikrer vi, at vi får set det enkelte barn og støttet det i relationsdannelse, samtidig med at få skabt et trygt fundament for barnet. I det lille fællesskab vi har på stuen, øver vi os i at dele ting, hjælpe hinanden, trøste hinanden og lege ved siden af hinanden. I fællesskaber på tværs af vuggestuestuerne mødes børnene med jævnaldrende eller interessefæller i planlagte aktiviteter eller lege sammen med kendte voksne.

For børnehavebørn i vores klynge betyder det at:

Som børnehavebarn kan man stadig have et behov for aktiviteter i mindre grupper, men samtidig er det en nødvendighed at barnet kan navigere og trives i større grupper.

Børnene vil med alderen opleve at få mere ansvar i fællesskabet og dermed også større indflydelse. Samtidig med dette arbejder vi aktivt med at børnene skal inkludere hinanden i leg på tværs af køn og alder.

Eksempel fra vores praksis (Vuggestue)

”Vi har i de seneste uger arbejdet med forskellige følelser og udtryk og præsenteret dem for børnene til samling. Vi har brugt forskellige illustrationer og har talt med børnene om at være ked af det og hvad man kan gøre, hvis en ven er ked af det. På samme måde har vi talt om vrede og glæde og andre følelser.

I dag legede vi ude i æblehaven. Et af børnene faldt og min kollega gik hen til barnets og sagde højt ”Ej, jeg kan se, at han faldt og slog sig og er ked af det, hvad kan vi gøre for at hjælpe ham”, mens hun hjalp barnet op. 2 af kammeraterne fra stuen, der så barnet falde, løb hen og gav ham et kram.”

Kommunikation og sprog

Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale. Det centrale for børns

sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner, at det pædagogiske personale fungerer som rollemodeller for børnene, og at børnene guides i at indgå i fællesskaber med andre børn.

De pædagogiske mål for læreplansteamet

1. *Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.*
2. *Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.*

For vuggestuebørn i vores klynge betyder det at:

Vi arbejder med sprog og kommunikation på flere niveauer med vores vuggestuebørn. Fra barnet er 0 til 3 år sker der ufatteligt meget med den sproglige udvikling – fra nonverbalt understøttet af lyde til små sætninger. Vi er derfor meget bevidste om vores kropssprog og ordvalg med de mindste børn og anvender velvillig fortolkning i kommunikationen med børnene. Vi forsøger at sætte ord på deres følelser og oplevelser og gentager gerne os selv mange gange. Vi sætter ord på vores egne handlinger og det, vi ser i rummet.

Vi søger at have små samtaler og dialog med det børnegruppen er optaget af, for senere at trække samtalen frem igen ved at finde en bog om emnet, et stykke legetøj, der referer til det eller lignende.

For børnehavebørn i vores klynge betyder det at:

Vi benytter os aktivt af velvillig fortolkning i vores dialog med barnet og børnegruppen. Vi retter f.eks. ikke på børnene, men gentager ordet barnet forsøgte at udtale i et svar eller en understøttende kommentar.

Vi arbejder med dialogisk læsning og tænker sproget ind i de lege og aktiviteter vi har med børnene.

Eksempel fra vores praksis (Vuggestue)

”Vi er ude på badeværelset, og jeg ser, at der er en edderkop i børnenes håndvask. Jeg kalder på 2 af de større børn og viser dem edderkoppen. De bliver meget begejstrede og vil gerne røre ved den. Jeg fortæller, at det kan edderkoppen ikke lide, men at de meget gerne må se på den. Det ene barn løber ud til min kollega og fortæller om edderkoppen i vasken. Der kommer flere børn til og de hviner af fryd, hver gang edderkoppen bevæger sig og rører på sig. Vi taler om edderkoppen, hvordan den ser ud og hvad den mon laver i vasken. Børnene fortæller hinanden, at de ikke må røre ved den, kun kigge på den. Vi går på legepladsen og da vi kommer tilbage inden frokost, er edderkoppen væk. Vi taler om, hvor den mon er gået hen.”

Krop, sanser og bevægelse

Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på gennem kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel. Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden samt følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relations dannelse udgår fra kroppen.

De pædagogiske mål for læreplansteamet

1. *Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.*
2. *Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.*

For vuggestuebørn i vores klynge betyder det at:

Vi leger sansemotoriske lege, hvor vi puster til kugler og mærker fjer. Sidder med bare tæer i en balje med ris korn eller leger med vand på badeværelset. Vi øver os i at bruge bevægeapparatet mere og mere – kravle, gå, løbe og hoppe. Vi lader børnene prøve og er bag dem, når de forsøger at kravle op. Vi opmuntrer dem til at prøve igen og igen og igen.

Vores arbejde med selvhjulpenhed, understøtter finmotorikken – børnene hælder selv op i deres glas og øser mad op på tallerken, så snart de kan. De er med til at hente madvogne, dække bord og rydde op og feje efter maden. Vores børn får også lov til at øve sig i at tage tøj af og på selv.

For børnehavebørn i vores klynge betyder det at:

Vores børnehavebørn tør selv, vil selv og kan selv – men kan nogle gange have brug for en hjælpende hånd og det er også helt i orden.

Vi klatrer højt og løber langt, cykler, hopper på trampoliner og lege fælles lege og sanglege, hvor vi bruger kroppen. Vi laver børne yoga, masserer hinanden og mediterer.

Vi veksler imellem aktiviteter med low og high arrowsal.

For begge børnegrupper gælder det, at nogle børn skal have lov til at se aktiviteten an før de føler sig helt trygge – derfor er gentagelse et bærende element, også når vi arbejder med krop, sanser og bevægelse.

Eksempel fra vores praksis (Vuggestue)

”Jeg har lavet bevægelsesfortællinger for første gang, med de 5 ældste børn på tværs af de to vuggestuegrupper. Jeg fortalte historien, mens vi dansede og løb og gjorde alt det, vi kunne høre, der skete i fortællingen. De fleste børn var meget engagerede og grinede, mens de bevægede sig. Der var dog et barn, der ikke deltog i bevægelsesdelen. Han iagttog os, når vi bevægede os og søgte fællesskabet igen, når vi fortalte historien igen. Jeg opfordrede de andre børn til at invitere ham op til dans, men han ville ikke. Jeg holdt øje med ham under hele forløbet og oplevede ham som fuldt optaget og koncentreret af fortællingen, men utryk ved bevægelserne. Jeg lod ham deltage på sine egne præmisser og gentager aktiviteten i næste uge, hvor jeg håber, at genkendelsen vil gøre det trygt for ham at deltage i vores sjove leg på lige fod med kammeraterne.”

Natur, udeliv og science

Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension. Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også et grundlag for at arbejde med bæredygtighed og samspejlet mellem menneske, samfund og natur.

De pædagogiske mål for læreplansteamet

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres verden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder begyndende matematisk opmærksomhed.

For vuggestuebørn i vores klynge betyder det at

Selvom vores vuggestuebørn primært har deres dagligdag midt i byen, så bruger vi naturen omkring os til at få en fornemmelse af vejret, årets gang, blomsterduft, fuglene og det rige dyreliv, du kan finde ved at vende en sten. Vi prøver at forbinde ude- og indelivet ved at have pædagogiske aktiviteter ude, som vi normalt ville have inde og tage naturen med ind i form af blade, blomster sten og måske en lille snegl, som vi kan have boende i et par dage, før vi sætter den fri igen.

Vi går ud i al slags vejr og mærker derfor sne, regn, vind og solens varme – men det er ikke nok ... vi taler også om det, som vi mærker og ser. Vi bruger naturen til at øve os i at finde forskellige farver og tælle ting. Vi er nysgerrige og ser, hvad der sker, når vi blander jord og vand og vi maler med vand på legepladsen og ser, at det fordamper i solen. Vi sår frø og ser blomster og spiselige planter gro i vores haver og i krukker.

Vi tager med toget ud i naturen og oplever vand og træer i et større format, end vi kan finde i Parkerne omkring os.

For børnehavebørn i vores klynge betyder det at

Vi bygger videre og udvider det, som vi gør med vores vuggestuebørn. Vi fokuserer mere og mere og mere på bæredygtighed og tingenes sammenhæng. Hvorfor regner det? Hvad er der på den anden side af jorden? Det er nogle af de store spørgsmål børnene kan være optagede af og vi forfølger dem.

En af vores enheder har en udflytterbørnehave, hvor naturen i den grad er en integreret del af den pædagogiske praksis.

Eksempel fra vores praksis (Børnehave)

”Vi gik ud i haven efter vi havde talt om, hvordan man laver æblegrød. Vi gik ned til de 2 æbletræer med modne æbler. Der var både store og små børn med og med os havde vi en trillebør og en trækvogn. Vi samlede æbler op fra jorden og et par af pigerne klatrede på i træerne og kastede æbler ned til os andre. Nogle af børnene spiste af æblerne.

Vi talte om årstiderne og at efteråret er tiden, hvor æblerne er blevet modne og spiseklar. Vi talte om, hvordan vi kan bruge frugten til mad – også når den har ligget på jorden og om at undgå madspild. Vi fandt æbler med ormehuller i som vi skar op, så vi kunne se ormens vej igennem æblet. Da vi syntes, vi havde æbler nok, gik vi tilbage og vi lavede æblegrød, som vi sammen nød til eftermiddagsfrugt”

Kultur, æstetik og fællesskab

Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet. Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå omverdenen

De pædagogiske mål for læreplansteamet

1. *Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.*
2. *Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnene engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.*

For vuggestuebørn i vores klynge betyder det at

Vi arbejder med børnegruppen som et ligeværdigt meningsfuldt fællesskab med plads til diversitet. Vi undrer os sammen med børnene, når vi støder på noget, vi ikke kender – om det er en lyd, et sprog eller en smag.

Vi arbejder med afsæt i årets gang og de traditioner, der følger med. Vi søger at arbejde normkritisk og tage afsæt i mennesker (små som store) som dem, de er frem for hvor gamle de er, hvilket køn de har eller hvor de kommer fra.

Vi arbejder med forskellige udtryksformer som sang, dans og vi hører musik fra hele verden.

Børnene får mulighed for at udtrykke sig kreativt med forskellige materialer og laver små kunstværker og/eller store fællesmalerier.

Vi går på museer og er aktive brugere af byens bibliotek.

For børnehavebørn i vores klynge betyder det at

De får flere kulturelle oplevelser ude af huset i takt med at de bliver ældre og de kreative projekter kan strække sig over længere tid.

Børnene indgår meget aktivt i planlægningen og udførelsen af fejringen af traditioner. Vi taler om højtids oprindelse og lærer derved om traditionen, som den er nu, men også om hvordan den startede.

Eksempel fra vores praksis (Børnehave)

”De 4-5-årige mødes hver anden uge om formiddagen på ”Tegnekursus” for at være kreative sammen. Vi varmer op med fingerøvelser og taler om, hvad vi skal lave. Vi følger årstider og traditioner som fastelavn, påske, halloween og jul og tilrettelægger aktiviteter, så de følger disse. Vi tager også udgangspunkt i børnenes interesser og ideer. Vi præsenterer børnene for mange forskellige former for kreative aktiviteter, tegner med blyanter og tusser, maler med maling og vandfarver. Vi klipper, klistrer, arbejder med ler, mosaik og linoleum. Vi laver portrætter, tegner børnenes boliger med husnumre på. Vi tegner byen omkring os.

Efter sæsonen afsluttes tegnekurset med en fernisering, hvor børnenes værker udstilles for forældrene og de andre børn. Børnene viser deres værker frem og modtager et diplom for at have gennemført vores Tegnekursus”

Brede pædagogiske mål for sammenhæng mellem læringsmiljø og børns læring

Inddragelse af lokalsamfundet

Tivoliklyngens enheder ligger som beskrevet i Grundfortællingen indledningsvis med Tivoli i sin midte og blandt Københavns kulturrigdom. Vi har byens puls uden lige for vores døre og vi gør brug af den kulturrigdom, som vi er omgivet af.

Der udarbejdes jævnligt målrettede temaprojekter som f.eks. læreplanstemaet om kultur ved at benytte lokalsamfundet.

En af klyngens børnehaveafdelinger har i samarbejde med Glyptoteket været medskabende til et undervisningsprogram, der kan bookes på Glyptoteket – og således har lokalsamfundet også kunnet drage nytte af os.

Bibliotekerne benyttes fast. Transportmulighederne benyttes til udflugter til dyrehaven, Amager Strand, Zoo og børnene kender til Christiansborg, hestestaldene, Tivoli, Politistation, Brandstation, Amalienborg, Rundetårn mm.

De brede læringsmål i lokalmiljøet dækkes ind på alle temaer i læreplanen.

Et godt børnemiljø

I Tivoliklyngens enheder vægter vi det gode børnemiljø.

Det psykiske børnemiljø i klyngen

Alle enheder har gjort sig det fuldstændig klart, at vi ikke skælder børnene ud.

Vi voksne er rollemodeller for det gode psykiske børnemiljø. Vi arbejder bevidst med at anerkende barnets følelser og sindsstemninger, vi forstår og møder barnet på dets intentioner, vi kan lide at gå på arbejde, vi kan lide at lege med børnene, vi arbejder bevidst med venskaber, "Fri for mobberi" og sikre børnenes trivsel. Børnene er trygge i Tivoliklyngen.

Det fysiske børnemiljø i klyngen

Tivoliklyngens smukke huse er indrette med børnemiljø for øje.

Store dele af klyngens enheder er meget velindrettede og med nyindkøbt inventar og rekvisitter til gode lege. Legepladserne er også velindrettede og den enhed, der ikke har legeplads, har til gengæld en stor sal med mulighed for fysisk udfoldelse samt et stort udeareal i udflytterbørnehaven.

Vi er fortsat undervejs i processen med indretning og indkøb af inventar og rekvisitter for vel tilrettelagte lege- og læringszoner på alle stuer i klyngen.

De voksne er rollemodeller for oprydning, struktur og organisering således at såvel hygiejne og indeklima går hånd i hånd med den pædagogiske legeindretning.

Legepladserne i klyngen er meget velanlagte og skaber plads til ruminddeling for mindre gruppelege, plads til fysiske udfoldelser og udfordringer til alle aldre.

Det æstetiske børnemiljø

Alle bygninger og rum i klyngen er æstetisk smukke. Kun 2 ud af de 11 huse i klyngen er nybyggede og dette med fokus på funktionelle børnemiljøer. Resten af klyngens huse er smukke, historiske bygninger, der er nænsomt renoveret og indrette til brug for daginstitutioner.

Udearealerne er sanseligt indrette med rosenhave, figentræer, sommerfuglebuske, pilehegn, krydderurter, æbletræer og andet sanseligt til glæde for børnene.

Evalueringsdelen

Den pædagogiske læreplan skal ikke længere evalueres hver andet år jf. dagtilbudslov 2025.

I Tivoliklyngen har vi dog valgt at bevare vores evalueringskultur, der er en del af vores pædagogiske praksis. Indholdet af evalueringen offentliggøres ikke længere jf. Dagtilbudsloven.

I vores metodik benytter vi værktøjet "SMTTE-modeller" som beskrevet ovenstående.

Året igennem har ledelse og medarbejdere udarbejdet smitte modeller i de enkelte afdelinger på temaer, der er valgt til at understøtte børnenes behov og afdelingens behov jf anvisninger i årets tilsyn. SMTTE-modellerne er i sig selv en evaluering, da afslutningen på temaet evalueres i modellen.

Hvert år bruges årets sidste personalemøde til at evaluere på årets arbejde med SMTTE-modellerne. De enkelte stuer vælger en af deres "bedste" modeller og fremlægger denne for de øvrige kolleger/øvrige stuer og fremlæggelsen tager udgangspunkt i:

- Hvad var målet med aktiviteten
- Hvilke tiltag satte vi i værk
- Hvilket tegn på god læring så vi hos børnene
- Hvilke sammenhænge ser vi i vores team
- Hvad evaluerede vi på aktiviteten

Herefter drøftes:

- Hvad fungerede godt for os i det pædagogiske arbejde i årets løb.
- Hvad skal vi have mere af fremadrettet
- Hvad blev vi inspireret af fra de andres oplæg
- Hvad kan give anledning til justeringer i vores pædagogiske arbejde

Hvad ønsker vi evt. at klyngen skal justere på og fokusere på fremadrettet således, at vi kan forbedre vores pædagogiske læringsmiljø.

Aftale

I vores klynge er det aftale, at alle arbejder med SMTTE-modellerne som en disposition for deres pædagogiske planlægning, pædagogiske udførelse/aktiviteter og deres evaluering/læring. Alle gør det systematisk året igennem og vi evaluerer fortsat samlet på det, på årets sidste p-møde.

Forskning

Når vi – ledelse, pædagogisk konsulent, politikere – holder stædigt fast i, at der SKAL arbejdes systematisk med refleksion, så er det fordi, der er forsket virkelig meget i, at de "bedste børn" kommer fra de "bedste daginstitutioner". Det skal forstås således, at jo bedre vi er til at tilrettelægge vores pædagogiske arbejde systematisk – altså f.eks. ved at bruge SMTTE-modellen som en slags opskrift/køreplan – jo lettere får børnene det i deres læring, udvikling og trivsel, når de skal videre i livet.

Det er altså helt entydigt os, vores pædagogik, vores ledelse og organisering, der er bestemmende for børnenes videre livskvalitet.

Høj faglighed

At arbejde med pædagogisk kvalitet, at være faglig stolt af sit arbejde, det er noget stort set alle gerne vil/være og gerne vil have mere af.

Når man "laver en SMTTE-model", så er det metoden til at få fokus på fagligheden og værktøjet til at få endnu mere faglighed – modsat "ren rå-pasning".

Arbejdsglæde

Vi ved bl.a. fra vores evaluering efter den første Covid-19-periode, at nærmest alle ansatte oplevede meget stor arbejdsglæde via den klarhed, som arbejdsdagens stramme og klare ramme gav. Alle vidste meget præcis, hvor man skulle være, hvem man skulle arbejde sammen med, hvad dagen skulle bringe. Den meget klare ramme gav os arbejdsglæde - det var, hvad evalueringen viste os. Når man bruger SMTTE-modellen til at planlægge sit arbejde, så rammesættes dagen/arbejdet og det er nærliggende at tro, at vi med de klare planer for dagen vil oplever en øget arbejdsglæde.

Ramme og indhold

Vi har i klyngen helt tydeligt fået rammesat pædagogik og metodik. Læringssynet er på plads, årsplanen ligeså. Vi er supergodt på vej med at få de pædagogiske fyrtårne til at fungerer som pædagogiske udvalg, der skal være med til at guide og inspirere os alle til arbejdet.

Vi skal have alle med for at opnår endnu mere arbejdsglæde, høj faglighed, børn i den bedste trivsel – eller gode grøntlysende tilsynsrapporter for den sags skyld.

Klyngens pædagogiske udvalg bestående af ledere og Fyrtårne evaluerer i starten af hvert år de fælles evalueringer fra årets evaluerende p-møde.

I et læringsloop får vi således de bedste erfaringer fra forrige år koblet sammen med mål for indværende år og drøftet og besluttet nye, pædagogiske tiltage/revideret pædagogiske tiltag fremadrettet.

Forældrenes evalueringen af læreplanen

Forældrebestyrelsen evaluerer via en drøftelse hvert år klyngens pædagogiske arbejde.

Kan I se, at vi har arbejdet med følgende temaer i år?

Hvordan kan I se det?

Hvilken betydning har det for jeres børn?

Hvordan oplever I vores pædagogiske læringsmiljø?

Hvor er vi stærke og hvor skal vi have mere fokus?

Hvordan ser I sammenhængen mellem vores mål og beskrivelsen af forældresamarbejdet og vores praksis?

Hvordan fungerer forældresamarbejdet, for hvem og i hvilken situation?

Afslutningsvis drøftes evalueringen med henblik på rammesætning af principper og økonomiske prioriteter.

Økonomi

Klyngen tildeles en bevilling ud fra det forventede børnetal.

Klyngen har en fælles bundlinje og budgetlægningen tager udgangspunkt i, hvad vi i fællesskab ønsker økonomisk at prioritere for året samt en retfærdigt at få fordelt de tildelte midler. Klyngen styrer månedligt sin økonomi efter antallet af indmeldte børn/betalende kunder. Størstedelen af klyngens udgifter går til løn, hvorfor der målrettet arbejdes på en balance mellem personale-ressourceforbrug og antal indmeldte børn. Klyngen afrapporterer to gange årligt økonomisk status for det forventede årsresultat til Børne- og Ungdomsforvaltningen.

Forældrebestyrelsen godkender budgetlægningen.